

Еugen Гушайло.

ФІКЦІЯ НАЦІЇ І НАЦІОНАЛЬНОЇ НЕЗАВИСИМОСТІ.

(Продовжене.)

Такими завойовниками,—рабівничими громадами,—були: Вавилон, Тира, Картagina, Атени, Спарта, Рим і др. Ті назви міст рівняють ся назви розбишаків, що завойовували безгладко всіх і вся без огляду на кровне походжене, без огляду на мову і т. д. Були римським, атенським, картaginським і т. д. горожанином не значило належати до якоїсь нації а значило належати до спілки рабівничих, що поневолювали всіх поза межами своїх громад, поневолювали на те, щоб самим жити без праці коштом завойованих. Нації не існують а існують громади інтересів завойованих або пануючих. Так було в найбільшій старовині, так було в Вавилоні, Сирії, Єгипті, Греції і точно так само було в італії, коли вже Рим завойовував всі старинні міста і держави навкруг Середземного моря. Рим робив з ними те саме, що вони зробили з другими до того часу; був їх паном, рабував їх, брав данину, невольників, словом жив їх коштом.

НАЦІЯ яко викладник словесних інтересів якогось одноцілісного громадянства, або яко викладник господарських інтересів одного громадянства з одною і тою самою мовою, одного і того самого походження, не існувала. Навіть сам Рим не представляв собою інтересів якоїсь нації, а лише був громадою людей найрізноманітнішого походження зложеною з панів і невольників. І латинська мова не була мовою одного одноцілісного народу, а лише була мовою панів, що навіть не сніли про те, щоб виводити свій рід від племена, від якого первісно походила та мова. Латинська мова була мовою пануючих інтересів в господарстві без огляду на їх походжене. Те саме треба сказати про сі мови в старині і те саме з малими відміннями треба сказати про теперішні мови а тим більше тоді, коли говорять ся про незалежність.

Сей стан не дуже міняється в середніх віках. Коли упали старинні держави силою здеморалізованія невольничого господарства, силою ненависти власних горожан до своєї рабівничої держави, утечі від неї та запрошуванем чужих свобідніших племен ратувати їх від власної держави, що буржуазна історія називає мандричючі народи, коли другі доси мандричючі племена оселилися свої держави на руїнах старинних, тоді дальше панують поодинокі ватажки, розбишаки, рицарі, — як їх звать ченці буржуазні історики, — тоді е дальше невольничтво, панщина, данина, — ватажки-рицарі воюють між собою доти, доки одному якомусь ватажкові не впаде ся завойувати других ватажків разом з їхніми підданцями і сотворити таким чином одну велику державу. Перегляньмо історію всіх держав Європи і Азії від упадку римської держави аж до французької революції, то побачимо картину самих воєн ватажків, панів інтересів, поміж собою, — побачимо з одного боку шляхту, що жереть ся поміж собою ніби вовки за добучу, а з другого боку побачимо масу закріпощених, позбавлених всякого права людей, але не побачимо нації, того одноцілісного комплексу людей з однаковими словесними, культурними і господарськими інтересами, як те собі вимальовують деякі національні ідеологи.

Тут знов-головний розбишак називає себе королем, чи цсарем, а підчинені йому други розбишаки називають ся князми, графами, гетьманами, баронами, боярами, лордами і т. д. Се все назви різновидні з розбишачькими. Розбишаки розкошуют коштом населення поневоленого панщиною, без огляду на те, якого національного походження е панщицзяки. Національне походжене грає роллю в дуже малому значію між самими розбишачками, і то не в розумію нації сформуваному вище, а лише в розумію кровного посвяченія панів опришків поміж собою а з тим в більшій мірі ще в розумію родинних господарських інтересів панів свояків.

Хто не хоче або не може, чи не вміє бачити сего в історії чужих країв, той нехай загляне в українську історію, та нехай пригляньт ся завоєвникам Руриковичам, як вони завойовують славянські племена вздовж Дніпра, Дністра та Буга, як вони падають оселі та до того ще святими стають (Ольга), як вони обдирають населене, як вони самі між собою воюють (сини Володимира, Романовичі і т. д.), нехай пригляньт ся і скаже, чи тут грала роллю нація, чи лише господарські інтереси завойовників панів князів, королів, бояр і т. д. Нарід яко нація тут ні при чому. Пани князі ділять країну на осібноі домени, на осібноі ділячки посілости, і ділять нарід між собою так, як ділять ся худобу тоді, коли донька або син женить ся в иншу родину.

Національних інтересів тут немає, а е лише інтереси пануючих родин. Так діеть ся на Україні, так в Росії, так в Польщі, Німеччині, Франції, Румунії, Італії і т. д. на цілій землі. Ані на волос відмінно, хіба що відмінно у способі визиску працюючих мас.

Кожий повстає нація? Щоби відповісти на те питане, треба вперед відповісти на те, що е нація.

Нація має три викладники, яких часто не годен відділити одного від другого. Часом вони розходять ся а часом сплітають ся зі собою в одно. А головню господарські інтереси доводять до того, що ті три викладники вимішують ся зі собою.

Перший викладник: мова, — словесна тожсамість.

Другий викладник: культура.

Третій викладник: господарські інтереси певного суспільства, що вживає той самої мови.

Тому самою мовою може говорити якась аєдице суспільство а може бути в ньому дві і біль-

ше культур, і господарські інтереси в тому самому суспільстві з одною і тою мовою можуть бути різні.

Богато народів сходу говорять ріжними мовами а мають ту саму культуру. Навіть в Європі Сербі від Болгар в культурі майже не ріжняться ся. Те саме треба сказати про богато монгольських народів на півночі Європи і в Азії.

Знов на оборот суспільства з одною мовою мають ріжні культури. Найкультурніша Німеччина з одною мовою має ріжні культури. Англія і Сербія від Болгар в культурі майже не ріжняться ся. Те саме треба сказати про богато монгольських народів на півночі Європи і в Азії.

Про господарські інтереси нема вже що й говорити. Бо що в тому самому суспільстві з одною мовою е ріжні господарські інтереси, то чей не треба сего доказувати. Найкраще те видно на класовій боротьбі в одному і тому самому народі а ще краще на Італійцях Швайцарії і Італії, на Німцях Німеччини і Німцях Швайцарії, на Англійцях Америки і Англійцях Англії і т. д.

Коли возьмемо націю в розумію словесної тожсамості, то нації існуювали від тоді, від коли були племена. Але словесний викладник не е підставою життя народів, бо коли би так було, то брат не вбивав-би брата, син не сварив-би ся з батьком, сестра з братом, товариш з товаришом, робітники з панамі, а жили би в найкращій згоді, бо вони говорять одною мовою. І через те нація яко словесна тожсамість не існувала предовгі часи. Лише господарство е підставою життя, лише воно рішає про людську долю, через те господарський викладник, а з ним і культура, — бо культура е дуже зависимю від господарського ступня розвитку, — становлять про націю.

Довгий час існує лише спільна мова, але не яко культурний лучник, бо пани і так говорять чужою мовою, бо своя то проста, а поневолені позбавлені господарських засобів продукції не мають спромоги ані часу поза роботою на панів думати про культуру, — а існує спільна мова яко господарське средство взаємного порозуміння себе в праці або у визиску.

Нація яко якась зорганізоване ядро починає виринати при кінці середніх віків, але не яко критерій якоїсь рівності в одному суспільстві, а лише яко критерій спільности господарських інтересів феодалних панів (феудум—добродійство, — наділене дарому рицаря ще більшим від нього паном, — даруючи великої посілости великим паном меншому панові); — яко критерій спільности інтересів панів, що були зі собою дальше або ближше посвячені або подружені. Тому то пани так дуже пильнували колись племенних а відтак штучно заведених знаків — так званих гербів, бо вони становили спілку інтересів в-господарстві, бо вони були організаторами господарства і вони становили націю.

При кінці середньовічних часів починає сильніше зростати техніка, видосконалюють ся комунікаційні средства, видосконалюють ся морські шляхи до східних і західних Індій, винаходять порох, починають ся друкярська штука, починають ся сильніша духова і матеріальна комунікація, починають ся те, що видосконалює суспільні взаємини, що сильніше лучить членів суспільства на певній території. Зі зростом комунікації і техніки зростає історичне господарство а з ним літание ринку збуту. Аж тоді властители продукційних засобів в індустрії поєдинокі феодальних панів викладають клич: "свій!" бо тут починається ся гроза для господарських інтересів збуту, тут починається ся боротьба на ринку покупки сирців, на ринку готових індустријних продуктів а рівночасно стремління поширити земельну власність новонаполджених панів.

До того часу не було такої конкуренції, бо господарство феодалних панів було більше обернене в сторону продукції для домашнього консуму. Поза межі своїх держав не вивозили майже нічого, бо навіть не було чим вивозити, а протиню ізза кордонів привозили люксусові товари, і то головню зі сходу. Навіть хрестоносній війни в більшоєсти не служили релігійним потребам а рабункою, були виправами по предмету люксусу. Через те не було конкуренції ринку. Феодалні пани — лише поширювали земельну власність, бо ширше люксусове жите вимагало більше доходів зі землі і з панщицзяної праці. А що не було конкуренції збуту а лише конкуренція грабїжк, то не треба було ніякого помічного ліку в грабїжк крім меча. Тут клич: свій! не має місця. Тут має місце меч і клич: мій!

Аж на ступневи розвитку індустријного господарства так кріпак як і мануфактурний чи фабричний робітник представляє вартість яко консумент, і властители індустријних продукційних засобів не може байдуке глядати на те, чи продукти консумує робітник. Підпирай свою індустрію, підпирай своїх кушів, не купуй у чужинців, — от клич, які кидать ся між визискуваними маси. — Аж на тому ступневи робочу масу відносять ся до позірної вартості нації, але не яко риновартної верстви з панамі а яко наймитів для оборони господарських інтересів панської класи.

(Дальше буде.)

ЗАМОВЛЯЙТЕ НОВУ БРОШУРУ, що тільки вийшла з друку під назвою:

ЯК ГАЛИЧАН ВТЯГНУЛИ В КОНТРРЕВОЛЮЦІЮ

Ціна 10 центів.

Замовляння посилайте на адресу: UKRAINIAN LABOR NEWS, Cor. Fritchard & McGregor Sts., — Winnipeg, Man.

ВОРОГИ СОЦІАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В АНГЛІЇ.

Капіталісти і робітничі класи в Англії знаходять ся в отвертій боротьбі одна проти другої, як дві ворожі армії. Обидві класи різко розділяють ся: класова ріжниця виявлена так ясно, що в ніяким случаю не можна сумніватись в тім, хто — капіталіст а хто — робітник. Обидві класи прекрасно зорганізовані. Капіталісти об'єднані в своїх Торговельних Палатах в Союзх Підприємців і Промисловців. Робітники ж зорганізовані в своїх могутчих Професіональних Союзх (Trade Unions), або в Індустријних Союзх (Industrial Unions), як от: в Федерації Гринів Великобританії, в Національній Союзі Зелізничників, в Конфедерації Робітників Зелізничного і Сталевого Промислу, в Об'єднаній Товаристві Механіків і в Федерації Транспортних Робітників.

Хотять багато їх лишили ся поза професіоніями союзами, але зорганізовані робітники грають рішачю роллю у всіх житевних і найпекучіших питаннях, тримаючи у своїх руках всі головніші галузи промислу. Іншими словами, промисла краю мігби обійтись без робітників, не входячих в професіоні організації, тоді як без зорганізованих в професіонію союзи робітників він не мігби існувати.

Крім сих двох основних класів, ми находимо в Англії недиференційовану масу представників окремих професій, літературі, комівояжерів, дрібних буржуів, з яких складається пріципіально капіталістичного ладу. — Ся маса — реакційна, продажна, вона лише одноступню вище пролетаріату, і то завдяки тільки брехні і обману. Вона постачає людський матеріал білогвардійським організаціям, союзам буржуазії і т. д.

В розпорядимости британських капіталістів — сильна преса, дійшовша до величезного розвитку. Капіталістичні газети в Англії не подібні на ніякі інші газети в світі. Вони — одинокі в своїм роді, і вплив їх на маси безграничний. Два рази на день, рано і вечером, міліони примірників сих газет розповсюдують ся серед робітників; читане їх дає відповідну окраску поглядам робітників на жите, в значній мірі опрделяє їх політичні погляди, дає напрям їх способови думання, вивоує їх ум для рабської покірности до існуючого ладу або для признання того ладу, котрий поважають руководителям сих капіталістичних органів. Недавно, на мітінгу в Лондоні, Роберт Вияїаме сказав: "Дайте мені власть над Фліт Стрітом (центр британської преси) і через два тижні у нас буде революція". Вияїаме був правий.

Так великий вплив, наприклад, "Дейли Мейл", "Дейли Монітор", "Дейли Нюс", "Дейли Скеч", "Дейли Кроніка" і інших капіталістичних газет, що ели бй контролю над ними перейшла хотять би на два тижні до комуністів, в Англії без сумніву вибухнула-б революція. Капіталісти розуміють те і користують ся своєю силою; ось чому в Англії тільки одна щоденна газета, "Дейли Гералд", яка уважає себе органом робітничого руху, і з той-ж самої причини так мало робітничих тижневих журналів.

Британська капіталістична класи і її інтереси обороняють ся многочисленими релігійними і напів-релігійними організаціямі — починаючи від державної церкви і кінчаючи релігійним Веліанським Брацтвом (Wesleyan Brotherhood). Релігія, сама по собі, не інтересе робітничі маси, але до многих з тих організацій входять тисячі членів, на котрих робить ся певний вплив, утворюють ся певний соціальний оередок, за посередництвом кружків, клубів, гімназій, припомочи гри, розривок, концертів і т. д.

Всіми сими способами англійський капіталізм підциняє собі народні маси.

Але крім того в Англії е також в величій числі свої меншевики і соціал-зрадники і псевдо-проводники робітничої класи. Сі люди не настільки добре образовані, як їх європейські побратими на континенті, — так, наприклад, існує незрівняна ріжниця між Артуром Гендерсоном і Емілем Ван дервельдом. Перший — жалкий, обмежений і скорше пуританський настроений чоловік, з досить скромними здібностями, тоді як другий — учені, літерат, блискучий лінгвіст і визначний мислитель. І встатки, не рахуючи Рамсея Мекдоналда і Філіппа Сноудена, — сих ширих меншевиків по своїй суті, — Артур Гендерсон е лідером всіх тих псевдо-проводників. Гендерсон представляє собою тип, бо британські робітничі лідери представляють собою зовсім окремих типів. В більшоєсти случаев се люди, не маючі понятія про соціалізм; вони майже нічого не знають з історії робітничого руху і терплять на всі "островні" пересуди і на ту тяжкість думки, котра своєрідна масі їх родимців. Карієра робітничих проводників в Англії починається ся звичайно в місцевих відділах професіоніих союзів, опісля вони проходять в окремі ради сих союзів і нарешті входять у виконавчі комітети союзів. Сей шлях дає їм можливість набуті і розвинути собі спосібність свобідної і гладко викладати свої думки, присутність ума — звичайно, зрештою, дуже поверховую — і деяку частину хитрости.

На іншим місці нам вже прийшло вказати, що на сих робітничих проводників полягає перша лінія оборони британського капіталізму.

Але що дивніше всего у робітничих лідерів так се те, що вони не "лідери", т. е. вони нікого за собою не ведуть. Вони самі себе називають "лідерами", т. е. "провідниками". Отверто або посредно так говорять про себе, наприклад, високоповажаний Джон Томас або високоповажаний Артур Гендерсон. На ділі-ж вони нікого не ведуть. Вони лише задержують; вони ставлять перепони; вони тгнуть назад. Капіталістична класи ним користують ся для того, щоб спинити всякий прогресивний рух зі сторони робітників.

Як тільки появляється ся чутка про недоволоєння на фабриці, заводі, в шахтах, або виникає небезпека страйку, сих лідерів негайно посилають в небезпечну зону, де вони повинні використати силу переконання, дипломатію і хитрість свого ума для того, щоб забезпечити на дальше гладкий хід праці промислового механізму.

Правительство витратило много тисяч фунтів штерлінгів на проводників робітників підчас війни і тратьт на них тисячі і сейчас. На зїздах професіоніих союзів і на головних конференціях робітничих представників, в той час, як руїни Франції і Фляманції просякали кровю британських робітників, і коли кождий день еше нові тисячі посилались на смерть, кождий, хто був скільки небудь знакомий з робітничим рухом, міг виділити сих лідерів і вказати, які платні посади і в яких правительственных комісіях і комітетах вони занимали. Сі правительственных комітети виростили тоді, як гриби після дощу, і можна було-б приблизно опрделити розмір грошевих сум, котрі вони отримували, як винагороджене за піддержку дикої воєнової політики капіталістичної класи Великобританії. Сі лідери торгують своїм впливом на маси, продаючи його пануючій класі за своє соціальне положене, за почести, за гроші.

ЛИСТ З УКРАЇНИ.

У "Впереді" з 31. мая читаємо:

Нам надіслано приватний лист одного б. українського старшини, писаний з кінцем грудня 1920 р. Лист сей для характеристики тодішних відносин, поміщуємо без зміни:

На Україні, по переході через Збруч, жило ся нам, Галичанам, усюко. Я сам хорував дичі на патистний тиф та шість разів на тиф поворотній.

Переходи наші, до Петлюри, потім до Денікина, здеморалізували нашу армію зовсім. При переході до большевиків ніхто і не вірив, що ми вдержимо ся з ними довго, бо ми, Галичани, привикли бул переходити до ріжних властей — на брали ся до того звправи.

Дійсно так і стало ся. Галичани, в момент тяжких боїв на фронті, перейшли на сторону Поляків і тим самим знищили на довгий час свою опінію не тільки у большевиків, але й у чужих. Показало ся, що ті самі Галичани, які були ся наче льви в Галичині проти польського шляхтича, з тим-же шляхтичем помирили ся. Я знав, що деяка частина старшин мала великий вплив на нашіх срьльців і думав, що може деякі малі части зрадьт большевиків, але ніколи не припува, що ціла наша армія перейшла на сторону Поляків і Петлюри.

Я пішов на дачу й почав працювати на рілі як чорнороб, Орав, волочив, сів, робив найтяжчу роботу, разом із московськими й одеськими робітниками, а конець був той, що навчив ся не тільки той роботи на рілі, а навчив ся богато більше, бо пізнав, що се большевики та які їх ідеї. Мене большевиком зробили ті чорноробчі товариші, бо не могли переконати інтелігенти зі своїми мітінгами.

Покинув я потому роботу і згодосив ся до другої служби. Мене прийняли ширю і не дали зовсім пізнати, що я також був членом того війська, яке так обмануло большевиків.

А судьба того війська? Богато бідняк сидить по тюрмах Домбя, Тухолі та Валович, а богато зі старшин проходжуєть ся по Відні.

На Україні відносини крашчі, зі сторони народу немає повстань. Українська трудова армія працює і радісно почути, як червоноарміїці Придніпряччі говорять про червону Україну.

В Швайцарії.

В другій половині марта відбув ся в Ціріху зїзд лівих діячів, що працюють в професіональному русі. 44 делегатів репрезентувало 90.000 зорганізованих робітників. Принято резолюцію, що стверджує необхідність зєдинення усіх політичних і економічних організацій, які стоять на ґрунті класової боротьби.

Безробіте в Швайцарії поширюєть ся. Число безробітних обіймає 44.000 осіб, крім сего 90.000 осіб працює тільки частинно.

ГРАНИЦЯ СОВІТСЬКОЇ РОСІЇ НА СИБІРІ.

ВАШНГТОН, 16. червня. — З огляду на рішене Далекосхідної Рєспубліки на Сибірі залучити ся зі совітською Росією, тепер являеть ся незвичайно інтересною угода в справі границі, яку заключили ті дві держави в грудні, 1920, а яку саме опубліковано в департаменті торговлі.

Після постанов тої угоди східна границя совітської Росії і західна границя Далекосхідної Рєспубліки е слїдуоуча:

Границя між Російською Соціалістичною Федеративною Совітською Рєспублікою і Далекосхідною Рєспублікою зачинаеть ся в місці, де ріка Селенга переходить через монгольську границю і йде здовж повисше згаданой ріки аж до адміністративной границі області Верхнеудїнська і Селенги.

Дальше іде тою адміністративною границею до Байкальського озера і до границі Якутської губернії; відтак здовж границі той губернії і здовж границі області Амурської і Приморської до розтока рік Карану і Песмуна, а відтам до Охотського моря і рога Мандржалі. Всі острови на тім морі, положені на полудне від рівноблжника повисше згаданого рога, включно з північною частею острова Сахаліну, яка давнійше належала до російської Імперії, належать тепер до Далекосхідної Рєспубліки.

Сю угоду підписано в Москві, 15-го а в Чіті 30-го грудня 1920. Правительство Далекосхідної Рєспубліки ратифікувало її 24-го сїчня 1921.

ПЕТЛЮРІВСЬКІ ПРОВОКАТОРИ З ТАРНОВА НА ВОЛІНІ.

На цілій Волоні введено нагіл суди.

На всій території волінського воеводства введено нагіл суди. Сей розпорядок видано польським міністром внутрішніх справ і дуже спільно введено в жите.

По селлах ходять провокатори і територизують мирне населене уживаючи для сего ріжних охраницьких способів. Охранички сі рекомендають ся утїкачами з таборів для інтернованих, або збігцями з України, ходять від села до села, вступаючи з селянами в розмову на ріжні політичні теми. Найбільше їх швєдять ся по селах, де е філії "Просвіти". Коли розмова така не дає ніякого матеріалу для провокації, панки сі списують тоді всіх членів місцевої "Просвіти", її правлінія і всіх громадських українських діячів, часто грозячи репресіями і арештатами за належність до "Просвіти", чи иншу громадську працю.

Ще більше провокаторів налінуло на лущюку "Просвіту". Нема дїя, щоб не робило ся якогось фальшивого доносу про "заговори", "конференції", "повстання" і т. п., які ніби то підготовлює "Просвіта". Праця "Просвіти" відома всім; нема в ній ніякого небезпечного, про що добре знає місцева влада, але треба "щось" робити тим, яким шедра рука добре за се платить.

Фактів таких богато і повторюють ся вони дуже часто. Є відомости, що і Тарнів посилає "своїх людей" по Волоні і Галичині, в цілі збирання відомостей про настрої українського населення і його "благонадобність", а опісля, кажуть, посилає сі відомости кудсь далі. ("Впереді.")

Нова панана в Польщі.

В Варшаві відкрито величезні надужитя в торговлі деревами. Арештовано презеса варшавської залізничної кооперації, його заступника і доставця дерева для техніки, які продавали на власний рахунок дрова, що дістали для сих інституцій.

Переслідуване комуністів на Балкані.

З Білгороду доносять, що там арештовано балканський комуністичний комітет, який недавно прибув там з Москви.